

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

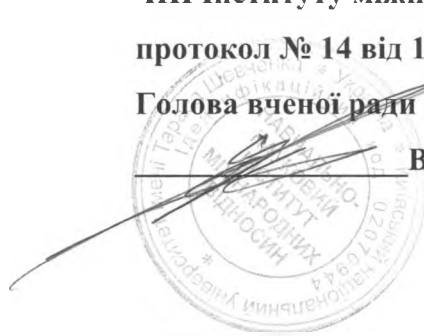
«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою

**НН Інституту міжнародних відносин
протокол № 14 від 10 червня 2025 року**

Голова вченої ради ННІМВ

Валерій КОПІЙКА

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ЗАЛІКУ
ВІДПОВІДНО ДО ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ**

Спеціальність СС88 «Економіка та міжнародні економічні відносини /

Географія та регіональні студії

на здобуття ступеня вищої освіти – магістр

**Освітньо-професійна програма «Міжнародне інвестування сталого
розвитку»**

ВСТУП

Фаховий залік проводиться для перевірки підготовки та здатності абітурієнта до опанування освітньо-професійної програми «Міжнародне інвестування сталого розвитку» Інституту міжнародних відносин та Географічного факультету для здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю СС88 «Економіка та міжнародні економічні відносини / Географія та регіональні студії».

Залік має комплексний характер і спрямований на виявлення базових географічних знань абітурієнтів, необхідних для успішного опанування міждисциплінарної магістерської програми. Програма фахового заліку охоплює фундаментальні географічні знання, необхідні для розуміння просторових закономірностей природних та соціально-економічних процесів, теоретико-методичні засади географічних досліджень, питання міжнародного та транскордонного співробітництва для сталого природокористування, а також сучасні підходи до збереження біорізноманіття та охорони природи.

Вступне випробовування дає можливість абітурієнтам продемонструвати географічні знання, здобуті під час попереднього навчання, та довести свою готовність до інтеграції географічного підходу з економічним аналізом у рамках міждисциплінарного вивчення питань міжнародного інвестування сталого розвитку.

Порядок проведення вступних випробувань визначається «Правилами прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2025 році».

Формою проведення фахового заліку є усна співбесіда. За результатами проведення фахового заліку абітурієнт отримує оцінку «зараховано/ не зараховано».

Критерії оцінювання знань студентів.

Критерії оцінювання «зараховано» за залік передбачають, що абітурієнт продемонстрував базові знання з навчального матеріалу, достатні для

подальшого навчання, а також здатний виконувати завдання, передбачені програмою.

Особи, які отримали «не зараховано» на фаховому заліку, позбавляються права на участь у конкурсі на зарахування за обраною магістерською програмою.

ЗМІСТОВНА ПРОГРАМА

Модуль 1. Теоретико-методичні засади географічних досліджень

Географія та її місце в системі наук. Система географічних наук. Об'єктно-предметна сутність географічних досліджень. Природні, соціальні ландшафти, природно-господарські територіальні системи. Поняття ландшафту, екосистеми й геосистеми. Наукові засади геоекології та ландшафтної екології.

Міжнародна, транскордонна, державна, регіональна, місцева політика й просторове планування. Географічні дослідження для системи документів державного планування України.

Конструктивна географія: об'єктно-предметне поле, методологія, історія, методи, підходи, принципи. Конструктивно-географічне обґрунтування стадій планування і проектування містобудівної документації. Конструктивно-географічні засади стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля.

Досвід конструктивно-географічних досліджень в світі та Україні. Актуальні проблеми регіонального природокористування і охорони природи: конструктивно-географічний вимір.

Методи конструктивно-географічних та геоекологічних досліджень.

Інфраструктури геопросторових даних, геоінформаційні системи й технології, просторові геоінформаційні дослідження, сучасні цифрові технології в географії. Дистанційне зондування Землі в сучасних моніторингових дослідженнях докілля.

Модуль 2. Природнича географія та соціо-географічні дослідження.

Просторова організація суспільства та господарства України.

Природні (ландшафтні, біогеографічні) регіони України та Європи.

Екорегіони України, як об'єкти транскордонного співробітництва з питань сталого природокористування. Екорегіони суші, прісноводні екорегіони, морські екорегіони.

Демографічні процеси: структура, динаміка, проблеми. Міграції населення і глобальна мобільність. Урбанізація, субурбанізація, міські агломерації.

Природно-ресурсний потенціал України.

Історичні ландшафти та географія історико-культурної спадщини.

Розумні міста, екосистемні послуги, природоорієнтовані рішення для добробуту.

Транскордонні біосферні резервати як осередки природоохоронної

кооперації. Зелено-блакитна інфраструктура, екомережа України в системі збереження світового біорізноманіття.

Європейська зелена угода. Нові можливості й виклики.

Роль міжнародних організацій у збереженні глобальних екосистемних послуг (ЮНЕП, IUCN, FAO).

Порядок денний на XXI сторіччя. Україна в контексті сталого розвитку. Реалізація політики сталого розвитку на регіональному та локальному рівнях.

Модуль 3. Міжнародне та транскордонне співробітництво для сталого природокористування.

Поняття про транскордонне та міжнародне співробітництво.

Україна на політичній карті світу. Геополітика і геостратегія.

Географія транскордонного й міжнародного співробітництва України та регіональна політика.

Єврорегіони та стале природокористування.

Типізація форм міжнародного екологічного співробітництва. Принципи формування екологічної політики України при міжнародному екологічному співробітництві. Територіально-просторові та конструктивно-наукові засади міжнародного й транскордонного екологічного співробітництва.

Суть глобальних проблем, що зумовили необхідність міжнародного та транскордонного екологічного співробітництва. Міжнародні екологічні конфлікти.

Співробітництво з питань біорізноманіття та екомереж.

Міжнародні стандарти та критерії якості довкілля й сталого природокористування.

Міжнародні екологічні організації, фонди, програми та проекти, представлені в Україні, та сфери їхньої діяльності. Підходи до планування та розробки міжнародних та транскордонних екологічних проектів. Базові положення менеджменту міжнародних екологічних проектів.

Модуль 3. Антропізація ландшафтів та довкілля.

Поняття антропогенного перетворення довкілля та антропізації ландшафтів. Міра антропізації ландшафтів. Інструментарій аналізу міри антропізації.

Зміст ландшафтно-функціонального аналізу територій.

Наземні покриви світу та України (CORINE Land Cover) та сучасні ландшафти. Класифікація наземних покривів. Дані дистанційного зондування для ідентифікації та моніторингу сучасних ландшафтів

Сучасні, антропогенно обумовлені фізико-географічні процеси в

ландшафтах. Регіональні особливості прояву.

Методи пізнання та оцінки антропогенних впливів.

Методи відновлення та рекультивації ландшафтів.

Модуль 4. Збереження біорізноманіття та природоохорона.

Поняття ландшафтного та біологічного різноманіття.

Правові засади охорони біорізноманіття в Україні. Зміст, мета та завдання основних конвенцій та угод з біорізноманіття.

Репрезентативність і унікальність територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ). Ландшафтно-екологічні засади створення екомереж.

Біосферні заповідники та резервати України. Транскордонні об'єкти ПЗФ.

Принципи та методи природозаповідання. Зміст і особливості створення менеджмент-планів природоохоронних територій.

Принципи функціонування екологічної мережі міжнародного (у т.ч. всеєвропейського), національного та регіонального рівнів. Міжнародний досвід розбудови екомереж. Всеєвропейська екомережа. Смарагдова мережа України.

Біогеографічні регіони та їх значення в організації системи природоохорони.

Екорегіони пріоритетної природоохорони. Global 200.

Список рекомендованих джерел:

1. Білоус Л.Ф. Екорегіон як об'єкт транскордонного й регіонального планування систем охорони біорізноманіття (pdf). Visnyk Kyivskogo nacionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka GEOGRAFIYA [Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Geography], 3-4 (68-69), 30-34 (in Ukrainian, abstr. in English), 2017
2. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології: Підручник / М.Д. Гродзинський. – Київ: Либідь, 1993. – 224 с.
3. Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: Монографія: У 2-х т. / М.Д. Гродзинський; КНУТШ. – Київ: РВЦ Київський університет, 2005.
4. Денисик Г.І. Регіональне антропогенне ландшафтознавство: Монографія / Г.І.Денисик, О.В. Тімець. – Вінниця: Едельвейс і К, 2010. – 168 с.
5. Запотоцький С.П. Регіональна конкурентоспроможність: Суспільно-географічні засади формування: Монографія. Київ, 2012. 424 с.
6. Мезенцев К.В. Суспільно-географічне прогнозування регіонального розвитку: Монографія. Київ, 2005. 253 с.
7. Немець К.А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі: Монографія. Харків, 2013. 225 с.
8. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г., Гавриленко О.П. Основи екології: підручник. Київ : Знання, 2012. 560 с.
9. Самойленко В.М., Білоус Л.Ф., Проектування геоінформаційних систем: підручник (електронна версія, англ. і укр.). Київ: Ніка-Центр, 2024. - 254 с.
10. Самойленко В.М., Діброва І.О. Антропізація ландшафтів: підручник. К.: Ніка-Центр, 2021. – 304 с.
11. Самойленко В.М. Географічні інформаційні системи та технології: Підручник. – К.: Ніка-Центр, 2010. – 448 с.
12. Соціальна географія: Підручник. За ред. Л. Немець, К. Мезенцева. Київ, 2019. 304 с.
13. Шищенко П.Г., Гавриленко О.П. Геоекологія України: підручник. Київ : ДП «Прінт Сервіс», 2017. - 494 с.
14. Шищенко П.Г., Гавриленко О.П. Геоекологія: Термінологічно-тлумачний словник. Київ : ПП «ДІРЕКТ ЛАЙН», 2016. 412 с.